

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

สาระสำคัญของวิธีดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีเนื้อหาประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และแผนการดำเนินงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละเรื่องตามลำดับ

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินงานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างในขอบเขตประชากรที่กำหนด โดยใช้แบบบันทึก การสังเกตแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) รายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

กระบวนการเริ่มต้นจากการสำรวจพื้นที่ชุมชนโดยใช้แบบบันทึกการสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า และนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจด้วยตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความพร้อมในการใช้บริการ และความต้องการแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ในขอบเขตการวิจัยนี้ เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมี 4 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกโคเฒ่า จำนวน 2,051 คน บ้านลำยางจำนวน 289 คน บ้านสามหนองจำนวน 1,155 คน และบ้านลาดบัวขาวจำนวน 341 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเฒ่า, 2553)

ตัวอย่าง สุ่มจากประชากรที่กำหนด โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นสัดส่วนกับจำนวนประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน (Stratified random sampling with proportional to size) จำนวน 400 คน โดยหาขนาดตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้ร้อยละ 0.05 ได้ขนาดประมาณ 363 คน ในการนี้ได้ปรับเพิ่มขนาดตัวอย่าง เป็น 400 คน รายละเอียด ดังตารางต่อไปนี้

หมู่ที่	ต. โศกโคเคาะ	ประชากร (N)			ตัวอย่าง (n)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านโคกโคเคาะ	993	1058	2051	104	110	214
2	บ้านลำยาง	133	156	289	14	16	30
3	บ้านสามหนอง	559	596	1155	58	62	120
4	บ้านลาดบัวขาว	164	177	341	17	18	36
รวม		1849	1987	3836	193	207	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 3 ท่าน ปรับแก้ไข และทำการทดสอบแบบสอบถามความเที่ยงเชิงเนื้อหาและหาความเชื่อมั่นเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมี 3 ชุด (ภาคผนวก ก) ดังนี้

- 1) แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
  - 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบ การจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเคาะ
  - 3) แบบประเมินรูปแบบ การจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเคาะ
- การสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนดังนี้
- 1) รวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - 2) ศึกษาวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย
  - 3) นิยามศัพท์ปฏิบัติการตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม
  - 4) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
  - 5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
  - 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) จำนวน 3 คน
  - 7) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การทดสอบกับกลุ่มที่มี

ลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9877 (ภาคผนวก ข หน้า 280) โดยแต่ละตอนหาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ตอนที่ 2 สภาพความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ของแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคโคเฒ่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9119 (ภาคผนวก ข หน้า 254)

ตอนที่ 3 สภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้ และความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคโคเฒ่า ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9833 (ภาคผนวก ข หน้า 266)

ตอนที่ 4 ความต้องการของชุมชนต่อรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคโคเฒ่า โดยความร่วมมือจากศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9845 (ภาคผนวก ข หน้า 274)

8. นำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่กำหนด

แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ของแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคโคเฒ่า

ตอนที่ 3 สภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้ และความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคโคเฒ่า

ตอนที่ 4 ความต้องการของชุมชนต่อรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคโคเฒ่า โดยความร่วมมือจากศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ลักษณะข้อคำถามตอนที่ 1 และตอนที่ 3 ในเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2-4 มีข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การกำหนดคะแนนระดับความพร้อมในการใช้แหล่งการเรียนรู้ และระดับความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ มี 5 ระดับ

คะแนน	ระดับความพร้อมในการใช้/ความต้องการ
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนในตำบลโคกโคเฒ่าเพื่อนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1) เตรียมแบบสอบถามโดยแจกให้ผู้ผู้นำในแต่ละหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่บ้าน ตามจำนวนที่กำหนดในแต่ละหมู่บ้าน อธิบาย ให้คำชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียด ในแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูล
- 2) เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ จำนวน 400 ชุดแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

- 1) การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ลงรหัสข้อมูล (Coding) ในแบบสอบถาม ตามที่ได้กำหนดไว้ หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนแล้ว บันทึกและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
- 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.1) สถิติเชิงพรรณนา ใช้อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
    - (1) ค่าความถี่ และค่าร้อยละสำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการใช้แหล่งการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้
    - (2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับอธิบาย สภาพความพร้อมของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน สภาพการใช้งาน ปัญหาและความต้องการแหล่งการเรียนรู้ชุมชน และความต้องการของชุมชนต่อรูปแบบ การจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เป็นตัวชี้วัดแบ่งช่วงชั้นเท่ากัน แปลตามความหมาย ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	ระดับความพร้อมในการใช้/ความต้องการ
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

2.2) สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

(1) ค่า t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระกัน

(2) ค่า F-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากรที่มากกว่า 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระกัน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ (Sheffe' method) กรณีที่ค่า F มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

เพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของแหล่งการเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเต้มา ค้นหาข้อเท็จจริงในสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนซึ่งจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการร่างรูปแบบ การจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนภายใต้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี ในการนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนตำบลโคกโคเต้มาผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งหมด 20 คน จำแนกเป็น

1) ผู้นำชุมชนตำบลโคกโคเต้มา ประกอบด้วย กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน 4 หมู่บ้านจำนวน 5 คน

2) ผู้บริหารโรงเรียนวัดโคกโคเต้มา โรงเรียนวัดสามหน่อ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ตำบลโคกโคเต้มา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเต้มา จำนวน 5 คน

3) เจ้าอาวาสวัดโคกโคเต้มา วัดสามหน่อ และปราชญ์/ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 5 คน

4) ผู้นำกลุ่มอาชีพเกษตรกร ผู้นำกลุ่มสตรี/แม่บ้าน ผู้นำกลุ่มเยาวชนจำนวน 5 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการหา รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในตำบลโคกโคเฒ่าที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ของชุมชน ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีประเด็นคำถามหลัก (ภาคผนวก ก) ดังนี้

1) รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคน ในท้องถิ่นควรเป็นแบบใด

2) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรีควรมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างไร

3) แนวทางในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การบริหารจัดการ และการให้บริการเพื่อ ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างต่อเนื่องทุกเพศทุกวัยควรเป็นอย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นแนวความคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดย ขอนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นหลักใน แบบสัมภาษณ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงการให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละคน และทำการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของข้อมูลเชิงคุณภาพ กับข้อมูลเชิงปริมาณ และสรุปข้อเท็จจริงที่ได้เพื่อจัดทำร่างรูปแบบ การจัดการศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. สํารวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบสังเกต
2. สํารวจข้อมูลจากตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม
3. ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลเป็นรายงานเบื้องต้น
4. ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและจัดทำร่าง “รูปแบบ การจัดการศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า”

